

14 Ιουνίου 2015

Δεν είναι αίτιος του κακού ο Θεός

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

(Αγίου Ιωάννου Δαμασκηνού)

Πρέπει να γνωρίζουμε ότι η Αγία Γραφή συνηθίζει να αποκαλεί την παραχώρηση

του Θεού, «ενέργεια». Λέει, για παράδειγμα, ο Απόστολος Παύλος στην προς Ρωμαίους Επιστολή του: «Μήπως δεν έχει εξουσία ο αγγειοπλάστης, χρησιμοποιώντας το ίδιο υλικό, να κατασκευάζει άλλα σκεύη για τιμητική χρήση και άλλα για ατιμωτική;».

Ο ίδιος δηλαδή τεχνίτης πλάθει και τα πρώτα και τα δεύτερα. Ο Θεός είναι ο Δημιουργός των πάντων, αλλ' όμως δεν είναι Εκείνος που κατασκευάζει αγγεία για διαφορετικές χρήσεις, αλλά η προσωπική προ-αίρεση του κάθε ανθρώπου. Αυτό το λέει ξεκάθαρα ο Απόστολος Παύλος στην Δεύτερη Επιστολή του προς τον Τιμόθεο: «Σ' ένα αρχοντόσπιτο», λέει, «δεν υπάρχουν μονάχα χρυσά και ασημένια σκεύη, αλλά και ξύλινα και οστράκινα και προορίζονται άλλα για τιμητική χρήση και άλλα για ατιμωτική. Αν λοιπόν κάποιος καθαρίσει τον εαυτό του από τις αμαρτίες είναι σκεύος που θα τιμηθεί, θα αγιασθεί και θα είναι πολύ χρήσιμο στον Θεό που το εξου-σιάζει και επιπλέον θα είναι ετοιμασμένο για κάθε έργο αγαθό».

Είναι βέβαια ολοφάνερο ότι αυτή η κάθαρση γίνεται, αν ο ίδιος ο άνθρωπος το θελήσει. «Αν κά-ποιος καθαρισθεί», λέει ο Απόστολος. Αν όμως δεν το κάνει, αν δεν καθαρίσει δηλαδή τον εαυτό του, θα είναι αγγείο για ατιμωτική χρήση, άχρηστο στον Δεσπότη Χριστό, δοχείο που θά 'πρεπε καλύτερα να γίνει κομμάτι.

Το ρητό λοιπόν του 'Αποστόλου Παύλου που λέει «επέτρεψε ο Θεός να πέσουν όλοι μαζί στην απείθεια», καθώς και το άλλο που λέει «τους έδωσε ο Θεός πνεύμα κατανύξεως, μάτια που δεν μπορούσαν να δουν και αυτιά που δεν μπορούσαν να ακούνε», πρέπει να τα εννοήσουμε ότι έγιναν, όχι γιατί τα θέλησε και τα δημιούργησε έτσι ο Θεός, αλλά γιατί τα παραχώρησε ο Θεός.

Γιατί το καλό είναι δημιούργημα της ελευ-θερίας του ανθρώπου και κατά συνέπεια, δεν μπορεί να επιβληθεί με τη βία.

Συνηθίζει λοιπόν η Αγία Γραφή να ονομάζει την παραχώρηση του Θεού, ενέργεια και δημιουργία. Όταν όμως λέει ότι «ο Θεός δημιουργεί κακά» και «δεν υπάρχει κακία σε μια πόλη που να μην τη δημιούργησε ο Θεός·», δεν εννοεί ασφαλώς ότι ο Θεός είναι αίτιος του κακού.

Η λέξη κακία έχει δύο έννοιες και δύο ση-μασίες. Άλλοτε σημαίνει το κακό κατά τη φύση του. Αυτό δηλαδή που είναι αντίθετο προς την αρετή και προς το θέλημα του Θεού. Άλλοτε πάλι φανερώνει αυτό που το αντιλαμβάνεται η αίσθησή μας ως κακό και κοπιαστικό, δηλαδή οι θλίψεις και οι συμφορές. Οι θλίψεις όμως φαινομενικά είναι κακό πράγμα, γιατί μας προξενούν πόνο. Στην πραγματικότητα όμως οι θλίψεις -για εκείνους που καταλαβαίνουν την αλήθεια των πραγμάτων- είναι καλές και ευεργετικές, γιατί γίνονται αιτία να επιστρέψουμε στον Θεό και να σωθούμε.

Αυτού του είδους οι θλίψεις, η Αγία Γραφή θεωρεί ότι συμβαίνουν «κατά παραχώρησιν» του Θεού.

Πρέπει όμως να γνωρίζουμε καλά ότι και γι' αυτές τις θλίψεις, εμείς πάλι είμαστε υπεύθυνοι. Γιατί τα ακούσια κακά είναι καρποί εκείνων που εμείς ελεύθερα επιλέγουμε να κάνουμε.

Πρέπει ακόμα να ξέρουμε ότι η Αγία Γραφή συνηθίζει να ονομάζει μερικά πράγματα, που είναι αποτέλεσμα κάποιων άλλων ενεργειών μας, ως αιτία. Για παράδειγμα, το αγιογραφικό χωρίο που λέει: «Ενώπιον Σου έχω αμαρτήσσει και απέναντι σε Σένα έχω κάνει την παρανομία. *Το ομολογώ αυτό δημόσια, ώστε να μη θεωρήσουν Εσένα άδικο για όποια τιμωρία μου δώσεις. Έτσι δεν θα κατακρίνουν Εσένα, αλλά θα αναγνωρίσουν όλοι ότι δίκαια μου επιβάλεις ό,τι όρισες για τιμωρία μου*».

Δεν αμάρτησε δηλαδή ο Προφήτης για να αποδειχθεί δικαιοκρίτης ο Θεός, ούτε είχε ανάγκη ο Θεός την αμαρτία μας, για να φανερώσει τη δικαιοσύνη Του. Αναδεικνύεται νικητής και υπερέχει στη δόξα και στη δύναμη έναντι όλων των ανθρώπων, ακόμα και έναντι εκείνων που δεν εμπλέκονται στις αμαρτίες. Γιατί είναι ο Ίδιος Δημιουργός, ακατάληπτος, άκτιστος και έχει τη δόξα ως φυσικό ιδίωμα και όχι ως κάτι που έλαβε εκ των υστέρων. Ο Θεός αναδεικνύεται επιπλέον ως νικητής έναντι της κακίας μας, όταν δεν μας τιμωρεί τη στιγμή που αμαρτάνουμε, αλλά αντίθετα μας συγχωρεί μόλις μετανοήσουμε. Δεν αμαρτάνουμε, συνεπώς, γιατί έτσι έχει ορίσει για μας ο Θεός, αλλά γιατί η αμαρτία είναι επακόλουθο της πτώσεως του ανθρώπου.

Αν πούμε δηλαδή ότι ο Θεός δημιούργησε το κακό, είναι σαν να λέει κάποιος, που δέχεται την επίσκεψη ενός φίλου του, ότι αυτός ήρθε για να μην μπορέσω να δουλέψω σήμερα. Ο φίλος βέβαια δεν έκανε την επίσκεψη, για να εμποδίσει τον νοικοκύρη από τη δουλειά, αλλά αυτό ήρθε ως συνέπεια της επίσκεψής του. Επειδή δηλαδή έπρεπε να ετοιμασθεί κατάλληλα η υποδοχή, δεν ήταν δυνατόν παράλληλα και να εργάζεται. Αυτές λοιπόν οι εκφράσεις βασίζο-νται στο αποτέλεσμα και

αναφέρονται στο πως εξελίσσονται, ως επακόλουθο προγενέστερης πράξης, τα διάφορα γεγονότα.

Ο Θεός όμως δεν θέλει να είναι Εκείνος μόνο Άγιος, -ώστε να μας περάσει η ιδέα ότι δημιούργησε το κακό, για να αποκλείσει εμάς από την αγιότητα- αλλά θέλει όλοι, κατά το μέτρο τους, να αγιασθούν και να γίνουν όμοιοι με Αυτόν «κατά Χάριν».

(«Η πτώχευση της ενδοχώρας», εκδ. Ετοιμασία, Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Καρέας 2010, σ. 111-115)